Sidaamu Dagoomi Qoqqowi Mootimma

Doogote Latishshinna Hodhishshu Biiro

Sekiterete 2019 B.D Latishshu Mixo

"Xaadooshshenke Ijaarsine Rakkino Lopho Abbatenni Keeraanchimmanke Buuxisiinseemmo"

Wocawaaro, 2019 M.D

Hawaasa, Sidaama, Itophiya

Furcho

A.K	Amaddo	Qoola
1	Gafa Mite:Bitima	1
2	Gafa Lame: 2018 B.D Latishshu Mixo Jeefishshu Keeno	6
3	Gafa Sase: 2019 Latishshu Mixo qara qara Timonna Agarranni Gumma	16
4	Gafa Shoole: Irkote, Ha'runisotenna Keenote Amuraate/Hayyo	25- 29
5	Gafa Onte: 2019 B.D Qara Qara Gumma Xawisaano (KPIs)	30 - 40
6	Xaphishsha	41

GAFA MITE

1. Bitima

Dooggate safote latishshi dagoomunna gobbate lopho Ranke buxisiisanno gede injo kalaqate noose qeechi luphi yiinoho. Qoqqowu mootimma jireenya buxisiisate ledamate hedonna lophote illachi kaiminni sekiterenkera uuyinoonni qooda fulatenni dagate latishshu hasatto buxisiisate 4 illachu raggubbanna 5 isitiratijikaawe timonni mereerimi yanna mixo qixxeessatenni jawaa jiro gaamme mixo qinaanibe gumulatenni jawa guma maareekkinoonni.

Sa'i dirinni 223.92 k.m doogga ijaaratenni qoqqowu doogote tuqishsha 4,422.43 k.m noowiinni 4,646.35 k.m iillishate mixi'ne 131.78 K.m 100% mucci assatenni dirro wo'ma arronna hawaddo horo uyitanno gede assatenni qoqqowu doogote tuqishsha 4,554.21 k.m iillinshshoonniha ikkollanna doogote safote latishshi loossa mix'inoonni bikkinni slaanchimmate gumulate: kaliqetenna gobboomu deerinni waagu lexxo (Inifilation), muranotenna amaalanote Jeefissate dhuku anje, owaante tekinoloojetenni irikisate jawa jiro hasiidhanoha ikka, nadaajete shiqqo anjenna hooga pirojekite yannatenninna mix'inoonni bikkinni slaanchimmate jeefissate kora rakko kalaqino.

2019 B.D sa'i dirinni adhinoommo rosicho dhuku gede horoonsi'ne daganke jireenyanna latishshu hasatto buxisiisate 60 pirojekitenni 414.56 K.m galonna haaro carete doogga ijaaratenni qoqqowu dooggate tuqishsha 4,554.21 K.m noowinni 4,968.77 k.m iillishate mixi'noonniha ikkanna hodhishshu owaante yannite tekinoloojenni irkinse ikkadimmate aate 7 tekinoloojete latissatenni 43 owaante sekiterete deerrinni hattono doroonni owaante MESOB mitu mereerishira essate baxitino massaagooshinni jeefisiissate iillacha tunge loonsate mixi'noonni.

Ikkinohura, 2019 B.D Latishshu Mixo gumullatenni daganke horaamimma lossate qixxaabbinno mixo **5** gafinni qinaabinoha ikkanna: umi gafi bitima. 2kki gafi 2018 B.D jeefishshu keeno, 3kki gafa: 2019 B.D latishshu mixo, gafa shoole: 2019 B.D qara qara gumma xawisaano (KPIs) gafa onte: irko, ha'runisi-keenote amuraate amaddonni konni woroonni tittirshunni shiqinshoonni.

1.1. Sekiterete Ajuuja, Sokka, Balchoomunna Xaphoomu Orte

Dooggate safote latishshi dagoomunna gobboomu lopho Ranke buxisiisatenna guma maareekate kaima ikkasenni sekiterete Ajuuja, Sokka, Balchoomanna Xaphoomu Orte konni worronni shiqinshshoonni.

1.1.1. Ajuuja (Vision)

2022 M.D amanantino, taashshaameette, yannillichonna keeraanchimmase agarantinota doogote safote latishshinna hodhishshu owaante baalunku qansichira/dagoomi bissara tuqqinota/iillitinota assatennni jireenyanke buxisiisa!

1.1.2. Sokka (Mission)

Doogote latishshinna Hodhishshu poolisenna istraateejjubba kaiminni qoqqowu deerinni lallawubba, seerubbanna manaalubba qixxeessatenninna loosu aana hosiisatenni miinju lopho irkissanonna rahisanno, tuqinoha, taalinoha, rahado, gumaamo, ammanamminohanna keeraanchimmasi agarantino hodhishshi sumbe diriirisatenni qanisotu hasatto buxisiisatenni sekitere qoqqowiinkerano ikko gobbanke lophora agarranni baala aannohanna shiqishanno assa.

1.1.3. Balchooma/Hornya (Values)

- Gumaamimmanna Ikkadimma
- Slaanchimma, xawimma, xa'mamooshshenna amanyoote buxisiisa.
- Taashshaanchimma, Beeqqisiisaanchimma
- Owaataanchimma, Hanuraame macciishshamme
- Rakkino owaantenna gumimma buxisiisa.
- Daganke beeqaancho assanno latishshi aana illacha tuga
- Noonketa shimma jiro garunni horonsira,
- Loosu amanyoote agadha badooshshenkeeti,
- Mussina/moora effi'ne giwa,
- Owaatamaanonke kasseenya buuxissiisate balaxo aa.

1.2. Sekiterete Isitiraatejikawe Ragubbanna Timo

Sekiterete 4 qara qara Illachu Ragubba nooha ikkanna **Insanno:** Doogote safote latishsha lossanna latinota gashsha, Gumammenna qinaabino hodhishshu owaante, Keeranchimase agarantino hodhishshu owaante hattono Uurinshannita Jeefisatenna jeefate dhuka yitannori sekiterenke qara illachu ragubbati.

Sekiterete 5 qara qara Istiraateejikaawe Timo lainohunni**:** Doogote Safote Latishshu Loossa Gumamme, Qinaabinotanna Tuqqinota Assa, Hodhishshu Xintu Latishshanna Owaante Qinaabinota, Taaltinotanna Tuqqinota Assa, Hodhishshu Owaante Keeranchimase Agarantinota Assa, Diilallote sooronni be'e yaannokki hodhishshu xintu latishshanna owaante buuxisiisa hattono Uurinshannita Jeefisate dhuka, Jirote Horroonsirana Owaantete aamammooshi looso Woyyessa;

GAFA LAME

2. Sekiterete 2018 B.D Latishshu Mixo Jeefishshu Keeno

Sekiterete 2018 qara qara isitiraatejikate latishshu mixo jeefissate jawaa illacha tunge hala'lado loossa qinabbe gumullatenni ikkado guma maareekkinonniha ikkanna sekiterete massagoote keenonni 5 qara qara istiraateejikaawe timo jeefishsha tittirishunni shiqinshoonni.

2.1. Doogote safote latishshu loossa gumamme, qinaabinotanna tuqqinota assate jeefishsha

2018 B.D Carete doogga Ijaaratenni 223.92 k.m 100% mucci assatenni xaphoomu qoqqowu dooggate tuqqisha 4,422.43 k.m noowinni 4,646.35 k.m iillishate mixi'ne 131.78 K.m lede ijaaratenni 100% mucci assatenni dirro wo'ma arronna hawaddo dagate horo uyitanno gede assinoonniha ikkanna xaphooma qoqqowu doogote tuqishsha 4,554.21 k.m iillinshshoonni.

Dooggatenna Buussate dezayenete jeefishsha: 269.08 k.m doogote dizaayne mixi'ne 272 k.m gumulloonniha ikkanna 3 madawanyanna 19 riqqichu buussanna 14 Iisipeshaale isiterakichere dizaayne qixxeessatenni mixo amande +100% gumulloonni.

Doogga ijaarate jeefishsha: 32 pirojekite 223.92 k.m doogga ijaaratenni 100% mucci assate mixi'nne gumulo 20 pirojekitenni 131.78 K.m (59%) ijaare gudatenni dirro wo'ma dagate horo uyitanno gede assinoonniha ikkanna 12 pirojekite gumulo noo deerra 6 doogga 60.44 k.m 85% - 90% deerira iillinshatenniha ikkanna 6 doogo 31.7 k.m 50% - 65% deerira iillinshoonniha ikkanna 16 pirojekite 108.94 k.m ijaaratenni 30% - 40% iillinshe galate mixi'nne 8 doogga 47.08 k.m 40% - 50% deerira iillishatenni hattono 8 doogga 61.86 k.m 10% - 30% geeshsha gumulonniha ikkanna 9 doogo 100.5 k.m bushshu looso calla gudate mixi'ne 4 doogo 31.5 km bushshu looso gundoonniha ikkanna 5 doogo 69 k.m bushshu looso hananfoonni. Gatinnoti 3 pirojekite 22.1 k.m ijaaru doogo dizaayne qixxeessate Xiinxallonna keenno Kaliqete banike isikopete gobbanni ikkitino daafira aantete gumulate gashshinoonni.

Buussa Ijaarate jeefishsha: Galonna haaro buussa ijaarate mixo jeefishsha lainohunni: 6 madawanya buussa 100% ijaare gudate mixi'ne 5 buussa muci asse gudatenni dagate horo aanno gede assinoonniha ikkanna 1 buusira sheemaate murre haaro ee'noonni. 3 madawanya buusa 40% - 60% iillishate mixi'ne 70% deerra iillishoonniha ikkanna 8 buussa hanafe 30% - 50%

iillinishe galate mixi’ne 5 buussa 10% - 45% deerra Iillinshoonniha ikkanna 3 buussa (Hayiixile, Lodoma 2 nna Gaambeeltu) sheemaate e’atenni hanafonni.

Riqqichu buussa jeefishsha: Konni dirinni 17 riqqichu buussa ijaarate mixi’noonite giddoonni 7 (lamala) buussa 100% muci assate mixi’ne 5 (71.4%) buussa 100% gudatenni (Geeo buusi, Koola 2, Cirrete hamile, Boogga Tullatenna Jigessa) 100% muci assatenni dagate horo aanni nooha ikkanna 2 buussa yanno (Boniqoqa 70% deerira nna Koolla sase 45%) deerra iillinshoonniha ikkanna 10 riqqichu buussa 30% iillishate mixi’ne garafote loosi seeda yanna adhinoo daafo 10% - 20% deerira iillinoha ikkanna, 11 isitrakichere 30% iillinshe galate mixi’ne dooggate ledo ijaara hanafatenni 10% - 20% deerira iillinshoonni.

Doogga Gatamarate Jeefishsha: Diru giddo 81 doogga 852.04 K.m 100% gatamare gudate mixi’ne 65 doogga 720.97 k.m 100% gatamaratenni dagate horo uyitanno gede assinoonniha ikkanna gatinoti 16 doogo 131.07 k.m 45% - 75% gumulo deerira nooti loosu sufe galino.

Mootimma jawaa jiro gamaatenni gumullo 2018 B.D Projekitete gumaamimma 70% noowiinni 80% lossate mixi’ne 78% lossatenni gumullonniha ikkanna Xaphoomunni diru giddo dooggatenna buussate loossara 653,500,180.02 birra mootimatenni baajjete gaamatenninna pirogiraammetenni 423,312,916.22 birra xaphoomunni 1,076,813,096.24 ikkanno birra kapitaalete pirojekitera fulo assatenni latishshu loossa gumulloonni.

Dagate beeqqo loossa jeefishsha: Dagate beeqonni haaro bushshu doogga 4,275 k.m looso mixi’ne 5,551.37 k.m (+100%); hattono galo bushshu doogga 2,649 k.m gatamarate mixi’ne 4,411.31 k.m (+100%) gumulloonniha ikkitanna; haaro haqqu buussa karate 574 mixi’ne 1,119 hattono galo haqqu buussa karate 616 mixi’ne 997 karatenni mixote alenni gumulloonni.

Xaphoomunni 2018 dagate beeqqo loossa woxunni sorratenni mixo 5,463,532,481.21 gumulo 7,871,252,139.49 birra (144.06%) ikkitanna qoqqowinke mootima alibidi masaagaanno 100 barri mixonni baalanta eelidi taqqa beqqite irkissatenni loonsonni loosanni jawa guma maareekkinoonni rosicho sufisate qoqqowu deerrinni wodho qixeessatenni istanidared agarisiisate looso qixxawo gundoonni.

2.2. Hodhishshu Xintu Latishshanna Owaante Qinaabinota, Taaltinotanna Tuqqinota Assa

Hodhishuna xintu latishshanna mannaharubbate Reforeme buxisiisatenni 32 dagate hodhishsha bobbaanisanni hoowe noote aana 3 ledatenni 35 iilishate mixi'ne 100% (Hookko, shaafamo, Daaelaho) 100% gumuloonniha ikkanna 12 Hinge Qoqowinke giddo 30 woradiranna 6 quchumi Borrote minira mereha gibre iillishate mixi'ne 100% gumulloonniha ikkanna, quchumu taakise bobbakkanno ferimmaata 10 mixi'ne 14 hattono Kaameella uurrinsanni paarkuwa 10 mixi'ne 19 (+100%) gumulloonni.

Qoqqowu giddo baaddiyetenni quchummanna zoonatenni woradda xaadissanno 4 haaro Bobbahote hodhishshu xuruura fanate mixi'ne (Dooretenni Borricha, Bursinni Shaafaamo, Bursinni-Boona, Shaafaamunni-Arbegoona) xurura fanatenni 100% gumulloonni hattono qoqqowonike Wolu qoqqowinni xaadissanno xuruura 2 fanate mixi'ne (Alatta wondinni – Boore, Hula- boore) xuruura fanatenni 100% gumulloonni.

Dagate hodhishshi owaante silanichima Woyyessa: Boollo danu danukunninna kode kodete attamme tuqqissate 5,500 mixi'ne 5,780 (+100%) nna kaameelu annimma buuxiisiisannoha dafitara (libire) 15,000 mixi'ne 7500 (50%) tuqinsonniha ikkanna Kaameellate tekiniket buuxo assatenni uuynanni boollo 2,750 mixi'ne 2490 (90.54%) gumulatenni hattono siida Saleeda (SD) ሲዳ danu danukunni kode kodetenni asattamme tuqissate 1,500 mixi'ne 2,600 (+100%); Haaru kaammelira tekinikkate buuxo assine 500 tariga aate mixi'ne gumullo 756 (+100%) ikkitanna Haaru xexxerisira tekinikkate buuxo assine 2000 tariga aate mixi'ne 2,520 (+100%) jeefinsonniha ikkanna mixo gumullate mitimma ikkitinoti gobbate deerrinni Saleeda sorrate harinshoonna attamanni udunni hoogate gobbomu qarra ikkitinota bandonni.

Komputereete Borrote foonqolo 6,400 mixi'ne 5,096 (80%) gumulatenni; gangallatu (xawu) foonqollo 6,000 mixi'ne 5075 (84.5%) jeefisonniha ikkanna Albiha deerru (dafitarru) oofanoote ikkadimma fajjo 7,000 haaronsate mixi'ne 7050 (100%) hattono Haaro oofanoote ikkadimma buuxo fajjo 6,200 attammate mixi'ne 5,096 (82%), Haaroonsinanni oofanoote ikkadimma buuxo fajjo kiirote 6,900 attammeate mixi'ne 6,848 (99.2%) gumulloonni.

Wole widonni, Lophitino dagate hodhishshi kaameella 1453 mixi'ne 1450 (97.6%) iillinishonni; Hodhinsoonni hodhaano (daga) 16 miiloonne daga hodhisate mixi'ne 15,368,000 (96%) gumulatenni hattono hodhatenni ale woro qolino kaameellu kiiro 500,000 kaameelinni daga hodhisiisate mixi'ne 479,456 (96%) gumuloonniha ikkanna, Ale woro higatenni tuqqino Kiilo

metier 46 miiliyoone k.m xeertinye iillishate mixi'ne gumulo 45,998,467 K.m illishatenni (100%) gumulloonni.

Kaamellate ikkadimma woyeessate jeefo la'nohunni deerra agarino garinni owaante uuytanno qajjelshshu uurrinshubba ikkadimma buuxisiisatenna wodho agarite loosannisa irko, ha'urunsi-keeno assatenni qajeelshshu uurinshshubba deeransa badatenni gumullonniha ikkanna 12 Laabiyajoonna Kaamelate gatamarshshi uurinshshubba 140 garajje faajo haaronsate mixi'ne 119 (+85%) gumullatenni; 2 kaameelu ikkadimma buunxanni tekinikete urrinshshba haaronsatenni hattono hedeweelcho 3750 kaamelara tekinikete qoriqorsha assate mixi'ne 5,712 (+100%) gumulloonni.

Quchumu hodhishshu owaante Woyyessatenni baalaniti maamarate tantano dagate owaante qinaabbinota, taashaameetenna tuqqinota assate 3 Quchummate takisete maammarra haaro 3 tantanate mix'ne 3 (100%) gumulatenninna Quchumu takise bobbakkanno base 283 noowinni 5 lende 288 iillishate mixi'ne 100% hattono quchummate mini baasubbate horo halashshinoonni quchumma 2 quchumma assatenni 100% gumulloonni.

Moolu Hogowi (Logistics) mixote jeefishsha: Hogowu hodhishi opireterotira deerru ikkadimma buuxo 70 kuntala hogobanorira fajo aate mixo jeefishsha lainohunni Hogowu hodhishi 3 akisiyone maamarira deerra umiha (1) fajo aate mixine 3 (100%), Hogowu hodhishi 1 akisiyone maamarira deerra laykiha (1) fajo aate mixine 100 % gumulatenni nna Hogowu hodhishi 3 PLC deerra umiha (1) fajo aate mixine 3 (+100%) uyinonniha ikkanna 2 PLC deerra laykiha (2) fajo aate mixi'ne 2 (100%) hattono 8 hlalanyu hodhishira deerru ikkadimma buuxo fajjo aate mixi'ne 100% gumulloonni.

Ikkadimmate buuxo 1,153 Ikkitano Kamellara fajo mixi'ne 1,590 (+100%) uyinonniha ikkanna Hattono Hogowo sokkanorinna adhitannorri hogowatenna dirrisate horo uyiitanno magazine qoriqorsha woyi haruunso asitanno bissara loosu lifinxe kalaqatenni gede Hogowissisanonna dirrisiissanno maabarra silanchonna rakinno owaante uyiitanno gede assate mixi'ne 100% gumullonniha ikkanna; Dunnamano hogowi hodhishshi 4 halanyu ikkadimmate buuxo fajo aate mixo 100% hattono Quchumu giddo seeda yanna doogote aana seerimale urritano Moolu Hogowi kaamella lainohunni qorqorsha assatenni 100% gumullonni.

Hawaasi garbi aana loosanno 14 jalbu maamari fajjo haaroonsate mixi'ne 100% gumullatenni hattono waayi hodhishshi owaante aana 1 xiinxallo assate mixi'ne gumulo 100% nna garbu aani hodhishshi keeraanchimma (safety and boat stability) agarate 12 assatenni 100% gumulloonni.

Xaphooma hodhishshu handaarinni uyiinoonni owaantenni eo assinonni woxu jeefishsha lainohunni; 6,996,104.50 gamba assinonni.

2.3. Hodhishshu owaante keeranchimase agarantinota assanna woowote fande lossate Jeefishsha

Doogotenna tiraafikete keeranchimma qorqorshi oddiite 70% noowinni 80% iillishate mixi'ne 83% (+100%) gumulloonniha ikkanna tirafikete jado 2017 M.D gumulo 2018 M.D ledo iillitino hewwinsiro rewonita 92 noowinni 5% ajishatenni 84 assate mixi'ne 74 (113.5%), jawa bisu dano 24 noowinni 5% ajishatenni 22 assate mixi'ne 12 (183%), shota bisu dano 3 noowinni 100% ajishatenninna 0 assinoonniha ikkanna Miinju aana iillitanno dano 8.9 miilliyoone ajishate mixi'ne 12,349,000 (+72.37%) lexxatenni ledate akata leellishshino.

Doogote tiraafikete dano korkaatinni iilitano mannu rewo ajishate loossa tekinolojetenni irikissate kalano uddunne hawaasi quchumira 2 radarenna 1 alkolete tesitere 1.7 miillyonne biirinni hiratenni irikko assatenni hattono Sojjaati zoone Boni gaaniggaawi woradi Gaalanu buusi aana dano ajishate 3 hazarede/qorophishu cabbicho iriko assinonni.

Doogote tiraafikete dano korkaatinni iilitano mannu rewo ajishate 86 doogote qaccera kalqete malaate worate mixi'ne gumulo 29 (33.7%), muddamate ittishsha (speed breaker) 90 worate mixi'ne 115 (+100%), lekkate taayinse sa'nanniha (ዜብራ) 1000 mixi'ne 2,116 (+100%) hattono Oofaano Keeraanchimmate qawatto (safety belt) horoonsi'rate qeecha 50% iillishate mixi'ne 95.5% iillishatenni mixote alenni gumulloonni.

Doogote Tiraaffikete Keeraanchimma aana Huwanye Kalaqate gumulo: 2 miilliyoonne dagara hedo cu'mmishishate mixi'ne 3,210,000 hedo cu'mmishishatenni (+100%) alenni jeefinsonni, 30,000 oofanora doogote keeranchimmanna seeru agaroshira qajjelsha aate mixi'ne 32,338 (+100%), hattono addi addi hajo la'anonisa bissa ledo dano ajjishate amaalete bare qixxeessate mixi'ne 102 beeqanno leellitinowa assinoonni; 600,000 Rosu minna mattera tiraffikete dano gargaroshi aana hedo cu'mmishishate mixi'ne 743,621 (+100%) hattono Siwiikkete mammara ledo 2 hinge **"Tirafikete Iillitano Dano Gargara Anneno Laanoe"** yanno qalinni jado ajjishate

doogote aanna milmilo asiinoonniha ikkanna 1,200 ikkano manni beeqano assatenni huwanye kalanqonni.

Dano ajishate hajo la'ano bissa ledo halamate (waaxamate) 12 doyicho hedeweelcho qorqqorsha assate mixi'ne 12 doyicho qorqorsha assinonniha ikkanna Poolisete xaphoomu biddisinna hodhishshu handari ledo waaxamme loosate 6 hinge hasaawa assatenni 109 tirafikete polisera qajelisha aatenni 100% jeefissatenni Xaphooma doogote keeranichimma buuxisiisate addi addi qorichishu loosinni adhinonni qafonni eote jeefishsha; **65,563,964 birra** gamba assinoonni

2.4. Diilallote sooronni be'e yaannokki hodhishshu xintu latishsha buuxisiisa

Haanju latishshi isitiraateje kaajishatenni 10,000 Haqqu kaashsho bobbahate hoowe qooxeessiranna dooggate qaccera kaayessate mixi'ne 9,767 (98%) gumullatenni diillallote sooronni dano qarra tirate looso loonsonniha ikkanna; hodhishshu owaante woyyeessate elekitiketenni loosano shimadda kamella qeecha lossate haja lainonisa bissa ledo waxame jawa looso Hodhishshu Xintu Latishshinna Owaante Buuxisiisa loonsonniha ikkanna shaaletete horo halashshatenni 1 noowinni 2 assatenni hattono shaaletete hodhishshi loosu aana hosiisate 5.6 k.m doogo ijaarate mixi'ne 17.9 k.m (+100%) gumulloonni.

2.5. 2018 B.D Dancha Rosicho, Xaddinno Rakko, Tirate Assinoonni Wonalisha, Aantete Isitiratejekaawe Iillacha

2.5.1. Dancha Rosicho Ikkitanno Loossanna Maareekkinoonni Qara Qara Gumma

- Uurinshunnita Jeefisate Amurate Woyyeessatenni (System Strengthening) seeda yanna kusantino kora ikkitino hajubba tirate baxitino loosu hayyonni masaggatenni jawa jiro game Oofanotenna kameellate taje sofitikopete serrate loosi.
- Latishshu mixo, pirojekitete gumulo, Irkonna harunsi-keenote Amurate diriirsatenni eeliidi taqqara sufinno irko assatenninna filiqishsha aate loosi bude assa.
- Mannu jiro latishshanna gashshooti gumaamimma woyyeessate seedda yannara ogeeyye danchu gashshooti qarra tiratenni loosasinete kasso loossa
- Owaante woyessate Angate ashaara attendanse tekinoloje loosu aana hosiisa

- Hawaasi quchumi giddo dorroonni dariga addi base (liyu bus) dagate hodhishshu basenna hogowu hoowe (terminalete) dezayenete looso quchumu ledo qixxeessate loosi
- Lifixa owaante aatenna pirojekitubba jeefissate mite (1) distiriktete lende fanate looso gunde ijaara hanafate deerra iillisha;
- Biiro loosasinetenna owaatamanote injitinota assate loosi (Kafiterya, custumers service delivery center)
- Elekitirikete loosanno shiimmaadda kaameellara injo kalaqatenni diilallote Sooronni Be'e Yaannokki Hodhishsha halashate loossa
- Mittu mittu halanyuti safi-lattote aana beeqanno ikka (Bansa, Shabaddinonna Darra ..)
- Masaagannonna Ogeeyye gamatenni zoonna beqatenni irkissanna
- Owaantete mitimma tirate Hawaasi Yuniverisite ledo halamatenni Soroowishshu Xiinxallo assatenni sekiterete gummamimate safote mitiimma bande hajo la'annonsa bissa ledo halamatenni danchu gashshooti mitiimma tirate looso loonsonni.

- Hodhishshu loossa hundanicho sorro abate (paradigm shift) Sidaamu dijitaali hodhishshu owaante I- tikketengete haaro amanyootunni, seerunninna wodhotenni irkisatenni mitimma tiratennnna loosu kayyo kalaqatenni owaatamanote kasenya buxisiisa.
- Doogotenna tiraafikete keeranchimma qorqorshu loossa waxame gumullatenni Tirafikete danonni iillitanno mannu reewonna jaju bao ajisha dandinoonniha ikka.
- Massagaano loossa egennotenninna kakkaotenni hattono haaro hedo burqisatenni ikkadimmatenni massagatenni xaphooma jeefishsha keenatenni laanfenna kaajjille badatenni loossa wodhotenninna seerunni massage taashate budi nooha ikka ;

- Latishshu Pirojekittuubba gashshoote laanfe tirate akati woyyawanni nooha ikka;
- Guma maareekate harunisonna irkote hayyo killasiteretenni assatenni haja la'anno bissara filiqqishsha uynanni massaggate loosi jawaata ikka;
- Owaatamaanonke kasseenya buuxissiisate balaxo aatenni danichu gaashshoti qarra tiratenni oofanote ooffate fajo owaante aana abinonni sorronna rosichi.
- Meessi maashinerubba gatamaratenni loosoho eassine pirojekitubba Urritukki gumula;
- Kaajjaaddo kontraata gashshainanni amanyoote Uurrissatenni harunsine qaafo adha.
- Qeechu noonsa bissa ledo hassiisano deerinni qinaanbe loosate budinna akate he'era,
- Oofanote ikkadima buuxo taje foorijerete reqecci yaanoki gede assate loosa hanafam,

- Tuqu xaadooshinna raadonete xaawubba ledo qinnaawatenni hodhishshunna doogote latishsha lainohunni hedo cumissiisatenna rosicho hallashshate loossa;
- Mixo gumullate gaammoonni baajeette garunni loosu aana hosiisate budi heera;
- pirojekitetubba mixo jeefisate harunsonna keenote Amuraate heera;
- Mixote jeefishsha haja lainonissa bissa ledo yanna yannatenni keenanna Eeliidi taqqa mixonna rippoorte fiixoonisatenni sekiterete loosa yanna yannatenni keena;
- Dagate beeqqo kajjishshatenni loossa jawa soro leellisha loonsoonni latishshinni dagate kassenyi lophanni daynoha ikka;
- Kaajjilunni suffa noose bandoonni Danchu Rosichi, Marekkamino Gumma, kaajadu middaadinni keenonni giddoodinna gobaaydi hajubbati.

2.5.2. Xaddino Rakkonna Laafa Midaddo lainohunni

- Baalanta isitiraatijikaawe loossa mix'inoonni garinni 100% gumullate Uurinshannita Jeefisate dhukanna noo jiro hedote giddo esse mixi'ra hooga.
- Gobbate deerrinni xaaddino waagu lexxo pirojektubba jeefishshira guficho ikkanna loonsanniti doogganna buussa hala'lado ikkasenni mannu wolqanna distiriktete anje heera, maashinna, serviisete kaameelinna kincho hodhissanno kaameella anje heeranna nootino bilishshite batira, dikkote waagi lowohunni lexxa.
- Gobbate waagu lexxo pirojektubbate jeefishshir guficho ikka;
- 2018 RCAPte pirojekite hasiisano kashete shiqo anje
- Owaantete aamamooshe tekinolojetenni irikkisatenni woyyessa hooga;
- Xenu balaxxe ee'anna keeshe fulate mitimma
- Nadaajete shiqo anje doogote pirojekitubba jeefo aana hattono hodhishshu owaantera heeko kalaqa;
- Sekiterete loossa gumullisisate loosu budi hooga guficho ikka;
- Seeda yannara kusantino loossa nna keeshitino pirojekitete baatoshuwanna assalu heera,
- Dagate latishshu hasattonna Shiqo xadda hooga
- pirojekituba gumulissiisate hassiisano womaashsha yannate afira hooganna hasiisano xiniixallo yanatenni assatenni dezayine qixxeesse ijaara hanafate qarri hee'ranna Pirojekitubba amanddonni yanna giido goofa hooga;

- Doogganna buussa ijaaratenna hodhishshu owaante tekinolojetenni irikkisate jawa jiro hasiisanoha ikkasenni owaante yannitenna lifixa assa hooga.
- Nadaajete shiqqo anjenna hooga pirojekitubba yannatenni jeefissate kora rakko ikka.
- Dagate hodhishshi, quchumu taakisenna hoogowu hodhishshi bobbahoote hoowe deerra lossate woraddanna quchumma baajjeete amade ijaarate mitiimma.
- Kaliqete diilallote sooronni Xeenu balaxe daana yanna keeshe fula doogga ijaaratenna gatamarate guficho ikka.

- Dagoommu latishshu shiqonna uuyinanni hodhishshu owaante yannite tekinolojenni irikinse lifinxe, silanchimma; tuqishshanna taashshaanchimma buuxisiisa hooga.

- Zoonnanna woraddate gashshooti ijaaronni doogganna buussa seedda yanna dagate horo uytanno gede gashshate mitiimma hee'ra.

- Biirotenni kayese Ellidi taqqa geeshsha assinoonni keenonni Baalanti haja la'nonissa bissa mittu suudi loosanota ikka hooganna hasi'noonni deerri aana leellannokkiha ikkanna xe'o noota assinoonni illaaallishshu xiinxallo leellishanno.

- Kaajjaaddo kontraatu gaashootinna amanyootu mitiimmanni pirojektubbate gumamimma qarra tira seeda yanna adha;

- Pirojekkitubbate kirru Mashshinna hasi'nooni yanna giddo afira hooga, Xeenu balaxe daana yanna keeshe fula;
- Sekiterete hansani bikkinni qajjeelitino mannu wolqa anjenna oggeeyete egenno, ogimmanna hedote soorro abbatenni, loosu bude heera,

- Tiraafikeete kompilekisenna Moolu hogowi mannahari hooga, Kaamelu gatamarishshi uurinshshuba industirete zoonenni tantanama hooga,
- Ijaarantino doogganna buussa gashshooti qarri heeranna wodhonna biddisubba qixxeessatenni loosu giddora eessa hooga
- Albiiha oofaanote ikkadimma buuxo fajjo taje seeda yannara quwaatete kuusa hoogatenni hajamaanote kasseenya lossate mitiimma ikkanna wkl … xaddinno rakkoti.

2.5.3. Xaddinno Rakko Tirate Assinoonni Wonalisha

- Hodhishshu owaante qoqqowu deerrinni I- tikketengete haaro amanyootunni, seerunninna wodhotenni irkisatenni mitimma tiratennnna loosu kayo kalaqatenni
- Mannu wolqa Ikkadimma ledate qajeelsha aatenni guunte ledate hayyo;
- Maashinna serviise assatenni bilishshitete qarra tiratenni;
- pirojekitubba yannanni gumullate irkonna harunsote looso kaajishatenni;
- Doogote tiraafikete dano ajishate hajo la'anosa bissani ledo qinaawe loosa;
- woxu anije qarra tirate qoqqowu sekitere ledo halame loosate wo'naalloonni
- Dhukku anje leeltanno muraanno ledo yanna yannate hasaawa assinanni qarra tiranni;
- Meessi maashinerubba gatamaratenni pirojekitubba Urritukki gumula dandaa;
- Maashinna, serviisetenna kincho hodhissanno kaameella Mitiimma tirate hawado gatamara;
- Mannu wolqa Ikkadimma ledate addi addi loosasinete ledo bare kalanqe xawabetenni loossa keenate hayyo;
- Baajeette rahote gaamantanno gede Fayinansete Biirora xa'mo shiqatenni harunsuno assinoonni.

2.5.4. Aantete Iillacha Tunganni Isitiratejekaawe Hajubba

- Hodhishshu owaante yannite tekinolojenni irkissatenni rakkino owaante shiqishshate 7 sisteme latissatenni MESOB essa.
- Doogote hedewelchonna madawanya qoriqorsha yannite tekinolojenni irkisatenni tirafikete dano ajishanna hodhishshu keeraanchimmasi agarinoha assa.
- Mannaharubbate Reforeme buxisiisatenni deerra lossatenni baalanti woraddanna quchumma dagate hodhishshi hoowe giddoidi owaante woyyeessa.
- Aantetennino togoo qarrubba tirate guuta ikkitino mixo qixxeessatenni addi addi loosu hayyo kalanqe tiro aatenni massagaano guuta kakkao, egennonna ogimma heedhannonsa gede asstenni sekiterete deerrinni gumu daanno gede assa,
- Saayinsaawe doogonni soroowishshu xiinxallo assatenni xaddino mitiimma woyyeessatenni dagoomu sekiterete owaante aana noota gurcho Lao taashshanna kassiimimmate deerranna Lao lossa hasiissanno.
- 2019 loossa gumamimara sekiterete xaphooma loossaranna pirojekkitubbate gumullora kora ikkara dandaannori loosu hayyonna tantanote safo taashshanna haaro tekinolojenni irkisantino hayyo loosu aana hosiisatenni qarra tirate hattono

- Sekiterete isitiratejikawe loossanna qara illacha gumulote iillishate dandiissitannonna buuxisiissanno amanyootenna dhuka kalaqa.
- Sekiterete aliidi massagaano, handaaru massagaano, zoonnate massagaano, woraddate gashshootinna sekiterete massagaano, deerru deerrunni heedhanno ogeeyyenna baalunku aleenni mule heere barru-barru pirojekitete loossa mulimmatenni ha'runsannohu …
- Baxino roosichonna luphi yinno gumma mareekate rosicho halashshate looso hanafa
- Qoqqowu masagaanonna Ogeeyye Ikkadonna sufantino harunso assatenni keenotenna projekitubba basete leelline illete la'atenni gumammimatenna silaanchimate gumulanni gede assatenni dagate kassenya lossa.
- Dagate beeqqo kajjishshatenni bushshu dooggate hattono haqu buussa isitandaardete gainni gumulanna Tajete maareekko amadooshshe woyyeessa.
- Harunsonna Keeno jawachishatenni yanna yannatenni keenanna filiqishsha aana latishshu loossa dagate battala qixxeessanna hasawa
- 1 distiriktete ledate Qoqqowu Motimma ledo hanafonni loossa gumulatenni loosu giddora eessa,
- Tiraafikeete kompilekisenna Moolu hogowi hoowe/mannahara looso hanafatenna owaante aate Hawassi quchumi Gashshooti ledo qinaawe/Waxame loosatenni;
- Doogote tiraafikete dano ajishate hajo la'anosa bissani ledo qinaawe loosa;
- Qoqqowu deerrinni doogate gaashshoote haaro wodhonna biddisubba qixxeessatenni loosu giddora eessa;
- Pirojekkitubba Xeenu yanna iillituki noo aganna horoonsin'e hanafa.

GAFA SASE

3. Sekiterete 2019 B.D Latishshu Mixo

Doogote Safi latote latishshi dagoomunna gobbate lopho Ranke buuxisiissanno gede injo kalaqate noose qeechi luphi yiinoho. Sekiterete qara Ajuujjinna balchoomi safote latishshanna hodhishu owaante tuqinota; liffixa, minjoomite, qinaabinotanna minjoommite horo qinaabbe buuxissiissate; yannitete tekinoloojenni irkisatenni gumammo assa sekterenkera uyinoonni sokko ikkitino daafira konne qooda fulate sa'i jeefishshi bandoonni laafa Middaadinni rosicho kaima assatenni 2019 M.D jawaa illacha tunge loonsanni qara qara Isitiraatejikate timonna illachubbanni qixxeessinoonni mixo konni woroonni tittirshunni shiqinshoonni.

3.1. Mixote Hasiishsha, Kaimanna Hedote Giddo Worronni Qara Qara Hajubba

- 2018 mixo jeefishshi guma kaima assine keenatenni aantete iillo ikkadimmate mixi'ra hasiissinoha ikkasenni.
- Sa'i diri jeefishshira horoonis'noonni hayyo sufisatenni loosu bude assate.
- Alamete akati hedate dandiinannikkiha /unpredictable/ ikkasinni dagganno hekkonni be'e yaannokki maate kalaqa.
- Sekiterete Ajujja amandoonni yanna giddo jeefisate konni albaanni rosamino garinni jeefisa dandiinannika daafira gumaamimma lossate.
- Dagate horaamimma buuxisatenni hegeraamo jireenya buuxisate dandiissanno injo kalaqatenni guma maareekinonni pirojekittubbanna latishshu loossa hegersa.
- Qara isitiraatejikawe timo kaiminni qixxabbino hexxo jeefisatenni agarranni gumma maareekate addi hayyo kalaqatenni irko, harunisotenna keenote hayyo bande massagoote;
- Sekiterete xa'mamooshshenna biilloonye xawaddu garrinni Masaagatenni gumaamimma, silancho, xawimma, rakkino owaantenna amanyoote jirenya buuxisiisate.
- Sa'I diri jeefissatenni adhinoonni rosichinni aantete Ranke ledatenni daganke Jireenya buuxisate amandoonni ajuuja.
- Sekiterenke latate noose baalanta injo ikkaddimmatenni horoonsirate injo kalaqa … mixote hasiishshati.

3.3.1. 2019 B.D Mixote Kaima

- Sekiterete uynoonni sooreesimanna assootubbanna lallawo, Ajuuja; Sokka; Balchoomunna Xaphoomu Orte hattono qoqqowunna gobbomu Seerinna wodho.
- 2018 B.D giddo jeefinsonni qara qara isitiraatejikaawe loossa jeefishshi.
- Doogotenna buussate Safi latonna hodhishshu loossa gumullate gobbomu deerrinni fultino addi addi poliseenna isitiraatejubba.
- Federalete Hodhishuna lojisitiketenna Quchumatenna xintu latishshi 10 diri mixo;
- Sekiterete danichu gashshooti qarrubba tirate mixo jeefishsha;
- Federaale deerinni haaronisiinoonni KPI kaiminni qoqqowu deerrinni mixo taashshate worroonni faashsho.
- Ha'ja la'nonissa bissa loossa harunsonna keeno assatenni bandonni kaajjadonna laafa gumullo filliqishshinna maareekkinonni gumma.
- Qoqqowu piilanetenna latishshu biironna amaalete mini urinsho kommitte yanna yannatenni sekiterete jeefishsha keenatenni uytinno filiiqishshu taje.
- Latishshu pirojekittuubba gumullo keenatenni aantete taalitanno gede worrooni faashsho;
- Owaatamaanote kasseenya buuxissiisate balaxo aatenni assinoonni xiinxallote afironna danichu gaashshoti qarrubba tiratenni rosicho qara qara mixo kaimati.

3.3.2. Giddoodinna Gobaaydi Keenonna (SWOT Analysis) Hedote Giddo Worronni Qara Qara Hajubba (የዕቅዱ ታሳቢዎች)

2019 B.D mixo qixxeessate hedote giddo worronni qara qara hajubba titirishshunni keenatenni anga noo wolqa tajetenni irikkisatenni aantete umi ontu dirra gumullonni isitiraatejikaawe loossa lainohunni giddoodinna gobaaydi keeno assatenni kaajadonna laafa middaado badatenni rosicho adhatenni sekiterete gumulate wolqa/dhuka, rakko ikkitanno daniditano hajubba, dancha kayyo hattono womashsha … wkl giddoodinna gobaaydi keeno konni woroonni shiqinshoonni.

3.3.2.1.Dancha Kayyo (Opportunity)

2019 B.D latishshu mixo jeefisatenni luphimma guma maarekkate dancha kayyo ikkitanno yinne hedote worrooni kayo (opportunities).

- Sekiterete sa'I diri mixote jeefishshinni adhinoommo rosichinna mareekkinoonni gumma
- Gobbate deerini injjiitinotina yanna agartinoti latishshu polise isitiraatejena pirrograamubba qixxasatenni looso hanafonniha ikka,

- Gobbomunna qoqqowu deerinni daga horaameeyye assate sekiterete noose qeechi jawa ikkinota anffe kaajjado hedonninna tantanonni masaaggoshi hee'ra.
- Sa'I diri jeefishshi keenonni lowoti latate kaayyo heedheennanni hixamanyate anjenni mixi'noonni bikkinni gumullate qarri noota badate baalanti sekiterete masaaggano rosicho adhatenni jawa laalaante kalaqa dandiino.
- Sekiterete mixo ikkaddimmatenninna eggenotenni sekiterete jeefissate dhuka hedote giddo worratenni anganke noo jiro anffe dancha rosicho halashine, haaro hedonni qixxeessinoonniha ikka.
- Addi addi Seeru hanqafaano heeranna Sekiterete mannoomitenna uuduunichu jironna egenno lophitanni daginoha ikka.
- Ellidi taqa ledo waxame loossate amuraatinna pirojekitubbate loossa rikonna harunsote asse keenate hayyo kaajishatenni waxame loossa sekiterete bude ikka;
- Mite mite pirojekitubba amandoonni yannanni silanchimatenni gumullate wolqa lophitanni daginoha ikka;
- Owaantete aamamooshe tekinolojetenni irikkisatenni kaajishshate loosi hanafama;
- Doogote tiraafikete dano ajishate hajo la'anossa bissa ledo qinaawe loosate amuraati heera;
- Qoqqowu mootimmanna Alamete banke RCAPte pirogirame sekiterete assitanni noo irko.
- Pirojekitubba yannatenni gudatenni Dagate horaamimma buuxisate dandiissanno lojistikisete injo woyabbanni daginoha ikka.
- Dagate beeqqo loossa Ikkadimmatenni masaaggatenni mootimmatenni jawa jiro xa'mitanno loossa mannu wolqanni shiima fulonni gumullate rosichi hee'ra.
- Tenne mixo qixxeessinanni yannara albi gumullonni rosicho adhatenni sekiterete jeefissate dhuka kaima assitino iillo hedote eessatenni woyyaawino kaima woratenni qixxeessinonni.
- Hawaasi yuniverisite ledo halama hasiisano haja aana waxame loosate budi hee'ranna gumaame ikkitino dancha rosicho adhatenni halashate looso hanafonniha ikka
- Addi addi gumaamma pirojekittubbanni maareekamino guma wo'mante loossa nna aana hegersate loossa wkl… dancha kayyoti yinne keenonni hajubbati.

3.3.2.2. Helleele Ikkitara Daniditano Yenne Hendanni Hajubba (Treats)

- Dooggatenna buussate pirojekitubba amandonni baajjeetenninna yannanni silanchimatenni gudatenni dagate horo uytanno gede assate woxunna mashinnate anje mitimma hee'ra.

- Pirojekkitubba sheematu garinni gumulantanno gede assate konitrakiterete (muranote) nna amalaanote dhuku anjenna looso yannate gudate bude assira hoogate mitimma leella.
- Dagate hodhishshi bobbahate hoowe deerra lossate woraddanna quchumma mannarubbanna hasiisano Safi latto ijaarate/wonshate baajjetete anje kulatenni kakaaoshshe hooga.
- Oofanote ikkaddimmate buuxo fajo fonqolanni kompilekise nna hoogowu Kaamela hoowe looso hanafissate qarrinni danchu gashshooti xa'mo ikka.
- Pirojekitubbate loossa yannatenninna silanchimate gudate woxu anjenna yanna yannatenni waagu lexxanni harra.
- Qoqqowu giddo loosantino doogga ikkado owaante uyitanno gede assate doogga gashinanni amuraatinna wodho hoogganna ellidi taqqa animate gashaate qarri
- Owaante yaanite tekinolojenni irkinse dijitalize assate jawa jiro hasiidhanoha ikkanna baajjetete shiqo anje hee'ra.
- Sekiterete biirote deerrinninno ikko Eellidi taqqa hodhishshu owaantenni gamba assinnanni jiro ikkonoome burqissanno eo jawa ikkituronno tenne jiro umise gamba assite dhuka lossatenni latishshu loossara hasiissanno fulo assitano wodhonna amuraati hooga.
- Loosu budi laafa ikkanna owaante tekinolojetenni irikissa hoogatenni Bainchu assootinna kirra gamba assate amnyooti sa'i sa'i leellanoha ikka.
- Doogote keeraanchimma buuxiisiisatenni tirafikete dano ajishatetenni mannu lubbanna jaju aana iillitano jado ajishate loosi agaranni deerra woyeessa hooga
- Hajajiweelo dikkote wodhonni massagantano keeranchimase agarantino, silanchimatenni tuqino, hodhishshu owaante aa danddiitano maamaranna kubbaaniyubba hooga,
- Gobbate deerrinni xaaddino waagu lexxo hattono Nadaajete anjenna hoogga korkaatinni pirojekitubba yannatenni gudate guficho ikkitara daniditano
- Dooggatenna buussa pirojektubba hala'lado ikkasenni mannu wolqanna distiriktete anje heera, hattono messi Maashinna, serviisete kaameelinna kincho hodhissanno kaameella anje heeranna nootino bilishshite batira,
- Kirunni abbinanni mashshinnara Dikkote waagi lowohunni lexxanna Mashshine doogo loosanota hasi'nooni yanna giddo afira hooga … helleeletenni bandonni hajubbati.

3.4. Doogote Safote Latishshu Loossa Qinaabinotanna Tuqqinota Assa

Doogote latishshinna hodhishshu safote latishshi slaanchimma lossa lattinota gashsha, gumaamenna qinaabbino hodhishshu owaante aana doogote keeranichimma buxisiisa, konni

handaarinni qara illachu raga assine loonsanniha ikkanno. Doogote safote latishshu loossa minjoommittete, qinaabbinotanna tuqqinota assate dooggate xiinxallonna dizaane 224.95 k.m, buussate dizaayne 4 madabanya, 12 riqqichu buussaranna 7 isipeshaale isiteraakichere dizaayne qixxeessate mixi'noonni.

Dooggate ijaara lainohunni 60 pirojekitenni 414.56 K.m galonna haaro carete doogga ijaaratenni qoqqowu dooggate tuqishsha 4,554.21 K.m noowinni 4,968.77 k.m iillishate mixi'noonniha ikkanna tenne giddonni 42 pirojekitubba seendilese 298.58 k.m galonna 18 pirojekitubba 115.98 k.m haaro doogga ijaarate mixi'noonni. Madawanyu buussa14 ikkitanna 12 galonna, 2 haaro buussa ijaarate, riqqichu buussa 26 mixi'noonnihu giddonni 12 galonna 14 haaro ijaaratenna hattono 20 isipeshaale isitirakichere giddonni galo 13 nna haaro 7 ijaarate mixi'noonni.

Carete doogga gatamarate dhuka 26.4% noowiinni 29% lossatenni 78 doogga 873.1 k.m gatamarate mixo amandonniha ikkanna daga beeqqano assatenni safote latishshu loossa halashate haaro bushshu doogo fanate 3,000 k.m galo gatamarate 3,000 k.m hattono haaro haqqu buussa kiirote 500 nna galo gatamarate 300 mixi'noonni.

Dooggate ijaaranna gashshoote woyyeesate hattono dagate owaante shiqqi yine aate injo kalaqano assate, safi-latote slaanchimanna deerrase agarsiinse woyyaabbino loossa gumulate mite haaro uurinsha (District) ijaare loosu giddora eesinaniha ikkanna xaphooma dooggatenna buussate safi-lattote jiro seeda yanna horo uytanno gede assate doogote faandenna gashshooti amuraate diririssate haaro wodho loosu giddora eessatenni qoqqowu doogote netiworkenna qeliphepho (Density) xinxallo assatenni dijitaale assate looso loonsanniha ikkanno. Konni aleenni loonsanni loosinni Loosu kaayyo kalaqate 2019 B.D sekiterete deerinni 795 qanisotira loosu kaayyo kalaqate mixi'noonni.

3.5. Hodhishshu Xintu Latishshu Owaante Qinaabinotanna Tuqqinota Assa

Hodhishshu xintu latishshanna owaante qinaabinotanna tuqqinota assate hodhishshu owaante yannite tekinoloojenni irkinse lifinxe, slanchimma, tuqishshanna taashshaanchimma buxisiisatenni rakkino owaante ikkadimmate aate 7 tekinoloojete systeme latissatenni 43 owaante sekiterete deerrinni shiqishshatenna tenne giddonni doroonni owaante MESOB mitu mereerishira essate baxitino massaagooshinni jeefisiissate iillacha tunge loonsate mixi'noonni.

Dagate hodhishshu xintu latishsha woyyeessate bobbahate hoowe 35 noowinni 36 illishshate, quchumu taakisete bobbakkanno hoowe 3 mixi'noonni 5 assanna, quchumu taakise ferimmaata 28 noowinni 36 iillishate, kaameella uurrinsanni paarkuwa 19 noowinni 29 iillishate, 1 moolu hogowi hodhishshi kameela hoowe ijaarate, 1 tiraafikete kompilekise gatamare loosu giddora eessate looso loonsanniha ikkanna haja la'annonsa bissa ledo waxame 20 elekitirikete charijje isiteeshiinne latisanna horo uytano gede assate, 1 hodhishshu masitere pilaane (Integrated Transport Master Plan) qixxeessine loosoho eessate mixi'nonni.

Hodhishshu owaante woyyessate 6,000 boollo attamanna tuqissa, ET taarga haaro fulitino wodho kaiminni 10,000 attame tuqisa, Kaameelu annimma dafitara 5,000 attame tuqisa, haaro oofaanote ikkadimma buuxo fajjo 5,000 attame tuqisa, haaronsinnani oofaanote ikkadimma buuxo fajjo 7,000 attamme albiiha dafitaru oofaanote ikkadimma buuxo fajjo 6,400 laminete aasse aa hattono 6,400 Komputerete borrote fonqolonna 6,500 xawu (gangalatu) fonqollo gumulanna qoqqowonke wolu qoqqowinni xaadisano xuruura 27 nni 28 iillisha, quchumunna baaddiyyete bobbankete xuruura 4 ledatenni 260 iillisha hattono lexxitino dagate hodhishshi kaameella 1435 1450 iillisha hattono hodhinsoonni hodhaano (daga) 11,691,599 noowiinni 16,300,000 lossa hodhatenni ale woro qolino kaameela 372,000 noowiinni 500,000 nna K.m tuqishsha 34 milliyonnenni 35 miilyoone k.m lossatenni dagate kasseenya buxisiisate mixi'noonni.

3.6. Doogote Keraanchima Buuxisiisatenni, Woowete Owaante Lossanna Tiraafikete Dano Ajisha

Doogote tiraafiikete keeraanchimma qorqorshi odiite qeechi lossatenni, kalqetenna gobboomu isitandaarde kaiminni dano ajishate mixo la'inohunni: xaphooma dano 91 noowinni 5% ajishatenni 86 iillisha, mannu lubbo aana iillitanni noo reeyo 74 noowinni 5% ajishatenni 70 assa, jawa bisu aani dano 12 noowinni 5% ajishatenni 11 assa, shota bisu dano iillitino manna 19 noowinni 5% ajishatenni 18 assa, miinju aana iillitanno dano 12,349,000 birra 5% ajishatenni 11,731,550.00 dirissa hattono doogote qaccera kalqete maalaate 216 noowiinni 300 iillisha, lekkate tayinse sa'nanniha burrittaamo malaate 2,075 buurate, muddamate ittishsha (Speed breaker) 107 noowiinni 127 iillishanna, doogote keeraanchimma aana huwanye 3 miloone mannira huwanyo kalaqate mixo amandoonni.

3.7. Diilallote sooronni be’e yaannokki hodhishshu xintu latishshinna hodhishshu owaante buuxisiisa

Diilallote soorronni be’e yaannokki hodhishshu xintu latishshinna hodhishshu owaante buxisiisate 10,000 chigginye bobbahate hooweranna dooggate qaccera kaasa, quchummate elekitiriketenni loossanno kamella qeecha 11% noowinni 15% lossate, shalleetete hodhishshi horo loosu aana hosiinsoonni quchumma 1 noowinni 3 iillishate haaro shalleetete doogo 17.9 k.m noowinni 27.9 k.m iillishate mixi’noonni.

3.8. Uurinshannita Jeefisate dhuka, Jirote Horroonsirate hayyonna Owaantete aamammooshe Woyyessa

3.8.1. Latishshunna pirojekitete mixo qixxaawo, harunso, keenonna tajete gashshoote Woyyeessa:

Yannanna silanchimma agadhitinno 2 latishshu mixo 4 gumulote rippoorte qixxeessatenni haja la’anonissa bissara shiqishanna gaammoonni baajeette amandonni latishshira garunni Loosu aana hossiissate sekiterete latishshu pirojekitubba jeefishshu mixo (implementation plan) 2 nna pirojekitete pirofiylle yanna agarre silanchimmate 4 shiqishate Uurrinshanniha latishshu taje gashshoote woyyeessanna xaphoomunni Harunsonna keenote amuraate diriirsatenni Woshshamaano uurrinshubbaranna eeliidi taqqara 4 doyicho harunsi keenote looso 100% gumulate mixi’noonni.

3.8.2. Mannu jiro latishshanna gashshooti gumaamimma woyyeessa:

Xawadu garinni mannu wolqa loosu giddora 100% bobbaasa, 148 Jeefisaannora 2 doyicho sanaadetenni dhuku foonqe badatenni dhuka kaajjishanno qajeelsha aa hattono loosinsanni albage fultino loosaasinera afansha aatenni loosaasinete kasso lossatenni fule harate bikka 100% ajishate mixi’noonni.

3.8.3. Womaashshunna jajju gashshooti amanyooti gumaamimma lossa

Gaammoonni baajeette 100% wodhote garinni loosu aana hosiisanna Foonqe afidhino odiitete afi'ro ajishate 151,000.00 birra odiitete afi'ro qolississa hattono haaro hanafonni Mootimmanniha elekitiroonete baatooshshi qeecha 100% lossatenni Owaante lifinxetenni aatenni hajamaanote kasso lossanna sekiterete Jajju amadooshshe woyyeessatenni gatamarshu fulo noowa

keeshshishshanna Silanchimmanna yanna agadhitinota fayinansete shallago rippoorte 12 doyicho shiqishate mixi'noonni.

3.8.4. ICTte gashshooti gumaamimma woyyeessa la'inohunni

Uurrinshate latishshu taje quwaatete kuusatenni tajete maareekko dijitaale assatenni Owaantete lifinxe lossanna hajamaanote kasseenya woyyeessate looso loonsaniha ikkanna sekiterete baalanta loossa mediyinni dukkisate dagate xaadooshshi loossa gumaamimma woyyeessatenni loossa addi addi attamonni, elekitironikisenni hattono soshaalete mediyinni tuqisanniha ikkanna dagatewiinni shiqqanno huluullo harunsine xiinxallotenni (mediyu moniterinigenni) qixxeessine dawaro qollanna Sekiterete latishshu loossa lainohunni dagate hasaawunna mediyu battala qixxeessine hassiisanno sokka saysatenni guma mareekkate looso gumullanni.

3.8.5. Dancha gashshootenna amanyoote bowirsa nna owaantete lifinxe woyyeessa:

2019 M.D danchu gashshooti, baichu assooti reqeccimmanna owaantete lifinxe hattono amanyoote bowirsatenna owaantete lifinxe woyyeessate eeli taqqa geeshsha noo foonqe badata 2 xiinxallo assinanniha ikkanna xiinxallote kaiminni sekiterete danchu gaashooti qarrubba leelleshshanno mixo qixxeessatenni animmate qarra tirate looso illacha tunge hajamaano mereersitino owaante woyyeessatenni owaatamaanote kasseenya lossate looso hattono baincho assooti aana shiqino qummeessi kaiminni qaafo adhinanni sekiterete looso wolotaho lawishsha ikkano garinni maassagatenni danchu gashshooti loosonna dagoomitete owaante woyyeessate addi addi haja lainonissa bissa ledo waxame gumulate qixxabbino danchu gashshootinna amanyoote bowirsatenna bainchchu/muishshu assote tirate sekiterenke deerrinni keenote banidonni mixo Konni woronni shaetenni shiqinishoonni.

Shae: 1. Gidoyidi Danchu Gashshooti Jeefishsha

A.k	Gidoyidi Danchu Gashshooti Mitiimubba	GumulanniYanna				Gumultano Bissa	Buuxo
		1kki Boci	2kki Boci	3kki Boci	4kki Boci		
1	Pirojekkitubbate periforemansete odite assatenni qaafo adhate qarri		**			Biironna Wo/Ga/ha	
2	Oofanote fajonna kaamellate owaante tekinolojete irkise lifixa assa hoogga		**			Biironna Hodh Ha	
3	Albiiha oofaanote ikkadimma buuxo fajjo laminte assine owaante aa hooga			**		Biironna Hodh Ha	
4	Ijaaroonni doogganna buussa gashshooti	**				Biironna	

	qarra wodhonna biddisubba qixxeessatenni loosu giddora eessa hooga					OTD Ha	
5	pirojekitubba amanddonni yannanni gudatenni horo uytano gede assa hooga				**	Biironna OTD Ha	

Shae: 2. Gobayidi Danchu Gashshooti 2019 M.D Mixo

A.k	**Gobayidi Danchu Gashshooti Mitiimubba**	GumulanniYanna				Gumultano Bissa	Buuxo
		1kki Boci	2kki Boci	3kki Boci	4kki Boci		
1	Tiraafikeete kompilekise loosu giddora essatenni owaante lifixa assa hooga				**	Biironna Hodh Ha	
2	Moolu hogowi hoowe ijaare loosu giddora essatenni owaante lifixa assa hooga				**	Biironna Hodh Ha	
3	Eellidi taqqa Ijaaroonni doogga seeda yanna horo uytano gede animate gashshoote qarri;		**			Biironna OTD Ha	
4	Dagate hodhishshi hoowe deera woyeessa hooga				**	Biironna Hodh Ha	

Shae: 3. Amanynyotunna Bainchchu/Muishshu Assooti Mitiimubba Mixo

A.k	**Bainchchu/Muishshu Assooti Mitiimubba**	GumulanniYanna				Gumultano Bissa	Buuxo
		1kki Boci	2kki Boci	3kki Boci	4kki Boci		
1	kaamellate owaante aana leellitano Bainchu assooti reqeccimma tirate mitimma				**	Biironna Hodh Ha	
2	Amanyootunna bainchu assootubba harunso asse qafo adhate qarri				**	Biiro	
3	Foonqe afidhino odiite afi'ro ajishanna afiro 0 assa hoogga				**	Biironna Wo/Ga/ha	

3.8.6. Danchu assooti loosonna dagoomitete owaante looso woyyeessa:

Meentunna dagoomittete beeqqonna horaamimma woyyeessate qansiraano ogeeyye amuwi qaaqqulle keeshshiishiranno 1base qixxeessanna bisu xe'ne noonsa loosaasineranna owaatamaanora injiino loosu bayicho kalaqate biro haaronisinne gatamara hattono 53 meentu loosaasinerera addi addi hajo aana dhuku xanibbe qajeelsha aate mixi’noonni.

GAFA SHOOLE

4. Irko, Ha’runisotenna Keenote Amuraate/Hayyo

2019 B.D Uurrinshaame Soorrote (Transformation) Ajandubba Sekiterete mewaaqire, mannu jironna dandoo afidhanno gede assatenni gumullatenni Eliidi taqqara yanna agadhino dhuku kaajjili qajeelsha aatenni dandoo afidhanno gede assatenni uynanni owaante taashatenni Danchu gashshooti, baichu assooti reqeccimma nna owaantete lifinxe aana eeli taqqa geeshsha noo foonqe badatatenni qarrubba tira qara Ha’runisotenna Keenote Amuraate/Hayyoti.

Hattono haaronna loosu aana keeshshitino seeru amuraate, pirojekitubba, pirogiraamubba hattonno doogate safi latote latishsha lainohunni gashshate amurate, wodhonna manuwallubba haaro qixxeessanna loosu aana noota woyyeessatenni seeru irko afidhe loosu aana hosiinsanni qara qara riformete ajandubba lainohunni konni worronni shiqinshoonni.

- Qoqqowu giddo addi addi yannara ijaarantino dooganna buussa gaashshoote haaro wodhonna biddisubba qixxeessatenni loosu giddora eessa;
- Doogote Disitirikitubba gumulissiisate bissara uuyinooni biilonyina assoote wirro murate fulino lallawi kaiminni;
- Qoqqowu deerrinni doogate gaashshoote haaro wodhonna biddisubba qixxeessatenni loosu giddora eessa;
- Gobbomu deerrinni haaro fulltinno addi addi laallawonna wodho, biddisubbanna assootubba kaiminni qoqqowinke widdonni fixonnisatenni gumulishshu maanniwalubba qixxeesa,

4.3. Uurrinshaame Soorrote (Transformation) Ajandubba

Baalanti sekiterete gumullanno Riformete loossa KLG (soorote gaamo/waaxo) kaajjishatenni gaamonna oggeyye loosu mixo qixxeessatenni yanna yannatenni hasaabanninna hasaawa sufinno garinni assatenni haja la’anno bissara Rippoorte shiqqishshanni hadhanno harinshsho jawaata wata ikkino daafira aantete kaajjishshe sufisa hasiisano hajubba ikkasenni halashshanna; Danchu assooti loosonna dagoomitete owaante looso woyyeessate mixo jeefishshi ledo leelletino lanefe keenotenni woyeessate amuraate diririsinanni.

Sekiterete mewaaqire, mannu jironna dandoo afidhanno gede assatenni gumullara bandoonni riformete loosa lainohunni:

- Sekiterete Eliidi taqqara yanna agadhino dhuku kaajjili qajeelsha aatenni dandoo afidhanno gede assa;
- Danchu gashshooti, baichu assooti reqeccimma nna owaantete lifinxe aana eeli taqqa geeshsha noo foonqe badatatenni qarrubba tira;
- Diilallote sooronni be'e yaannokki hodhishshu xintu latishshinna hodhishshu Owaante heedhanno gede assa;

4.4. Poolisete Riforme Ajandubba lainohunni

Doogate safi latote latishsha lainohunni gashshate amurate, wodhonna manuwallubba haaro qixxeessanna loosu aana noota woyyeessatenni seeru irko afidhe loosu aana hosiinsanni qara qara Riformete Ajandubba lainohunni konni worronni shiqinshoonni.

- Qoqqowu giddo addi addi yannara ijaarantino dooganna buussa gaashshoote haaro wodhonna biddisubba qixxeessatenni loosu giddora eessa;
- Doogote latishshinna Hodhishshu sekiterera gumulissiisate bissara uuyinooni biilonyina assoote wirro murate fulino lallawi kaiminni;
- Qoqqowu deerrinni doogate gaashshoote haaro wodhonna biddisubba qixxeessatenni loosu giddora eessa;
- Gobbomu deerrinni haaro fulltinno addi addi laallawonna wodho, biddisubbanna assootubba kaiminni qoqqowinke widdonni fixonnisatenni gumulishshu maanniwalubba qixxeesa,

4.5. Harunsonna Keenote Amuraate Lainohunni

Mixo ikkadimmatenni gumullate sekiterenkera gaammoonni baajeette garunni loosu aana hosiisatenni Latishshunna pirojekitete mixo jeefisate harunsonna keenote Amuraate Lainohunni**:**

- Harunsonna Keenote Looso jawachishatenni mixote jeefishsha haja lainonissa bissa ledo yanna yannatenni keena;
- Eeliidi taqqa mixonna rippoorte fiixoonisatenni sekiterete loosa yanna yannatenni keena;
- Sekiterete latishshu loossa dagate battala qixxeessine hasaawanna filiqishsha aa;
- Doogote ijarisa Xeenu yanna balaxatenni Qinaabbe illacha tuga loosa;
- Dagate beeqqo kajjishshatenni doogote loosanna hodhishu handari owante dagate kassenya loossa;
- Baalanta tantanno hattono Gumulaanotenna dayirokitereetete guma wonshshanna diru loosa jeefisate sheematenna addi addi owaantete Riforme hajubba qixxeesatenni;

- Owaantete isitandaarduwa qixxeesana owatamaanote leellitanowa xalla loosu qarqari binfilenna fayimma woyyeessa;
- Bocu dirinni gofimarrichu aganira 2019 B.D 6 aganinni noo dirra giddo mixo haaronsatenni manajimentete massagantino gaamo baalante woradara dargaho leelateni woraqatu aana noo loosa uula dirrite loosantani nootana loosamano loosi isilancho ikkasi buuxateni keentu gedensaani deeru deerunku no jeefo aana xe'ne nooro baxxitino iriko assana qaru lupi ye leelanowa hajo la'anosa bissa qaafo adhi'tano gede assa mixo jeefisate harunsonna keenote Amuraateti.

4.6. Mixote Gumullo keenanninna ripoorte assinanni amanyoote (orte)

Kaajjadonna silaancho cheekilistete qixxeesine harusonna irko assatenni doogote latishshi mixo jeefiso woyyeesate looso loosa yanna uyinanikiha ikkinota buunxe illacha tunge jeefisha massangaanni. Mixi'nonni mixo tittirshu assoottubba mixote yanna worroonni merha-gibre (schedule) garinni gumulantinoota buunxe la'anonsanna bissa balaanti hedonsa xawadu garinni yannanni uyitanno gede injesatenni daganke horameeyye ikkitanno gede irko, harunsonna keeno assatenni tumo qolatenna ripoorte assinanni amuurate (orte) diririissate qara assootte ikkitinotta buunxe anffe hakko garinni kaajjado qixxaawo assinoonni.

Deerru deerrunkunni noo Gumulasinnenna loosassine (ogeeye) pirogamme qixxeessatenni barru barrunkunni assinnni loosu assootubba amandoonni mixo garinni harunsatenni kaajjilunni loosamanni noha jawaachishatenni lanfe leelitano loosa bade amade woyyesiinanni hayyo aana seke hasawate looso assatenni Deerru deerrunku noo bissa harunsote yannara bandanni kaajjado midadonna assootuba suufe xaa noo kaajjilinni hadhanno gede assanna harunsote yanna bandoonni qarrubba tirate dandiinanni gede assanna; wolqate aleenni ikkitanota albisano la'anonsa bissara shiqanno gede assatenni Hattonno, harunsotenna irkote yannara affinnoonni mashalaqenna guma tantanatenni tumo yannate qolatenni uyinnoonni amaale horoote anna hossanno gede assa hasiissano. Aganu, bocu- bocci diriti, boccu diri, honsu aganitanna diru ripoorte qixxeesinne mixote garinni calla gumillantanno gede assinanni.

Mixote jeefishshi keeno hedhanohu deerru deerrunkunni noo gumulaasinete bisa ledo ikkanna harinshonno mixote aana woroonni merhagibre (schedule) garinni loosu basera leelline mixi'noonni mixonna gumulantino assoottubba badatenninna heewiisiisatenniti ikkano.

- Mixote jeefiso ripoorte qara assite illacha tuga hasiissanohu gumulaantino assootubbanna fayinaansete (womaashu) jeefisorati. Konni goobbanni ledote loosa hedhuro gumulaamasenna gumuloonni hayyo bande wora woy shiqisha hasiissano. Ripoorte shiqanno gari jeefisote merhagibre harusinoha ikkano gede assinanni.
- Mixote jeefiso ripoortuwa yannatenni isilaanchimatenni loosante deerru deerrunkunni (law. Handaaraho, pirojekitete, distrikkitetenna loosu harinssho woy dayerekitoreetete) leelitano loosasinenna massagaanonni keenenna shiqa hasiisano.
- Ripoortuwa mixo gumulii woyte xaadu qarrubbanna tiroonni hayyo xawise leelisha hassisanno.

Xaphishsha

Xaphomunni sa’i diri giddo Sekiterete deerrinni qara qara Isitiraatejikate timo Jeefissatenni dagate latishshu xamo qolatenna danchu gaashshoti mitima tirate babbaxxino deerri loosu qeecha qummeessa worroonni. Sekiterenke Ajuujjinna balchoomu safote latishshanna hodhishshu silanchimma tekinoloojetenni irkisatenni guma maareekkatenna owaante woyeessate hattono danchu gashshooti qarrubba tiratenni, baalunku Uyinoonnike qooda fulate aantete 2019 B.D luphima guma maarekate latishshu mixo illacha tunge hala'lado loossa loonsoonniha ikkanna; xaphoomunni sekiterete zoonte, woraddatenna quchumate handaari, massagaano, haja lainonissa bissa aanchine shiqinshoonni qeechanna yawo fula noonsa.

GAFA ONTE

5. Sekiterete 2019 B.D Latishshu Mixo Qara Qara Gumma Xawisaano (KPIs)

2019 M.D sekiterete Jeefisiisatenna jeefate dhuka kalaqatenni gumimma woyyeessatenni latishshunna invesitimentete mixo gumullatenni gobbomunna qoqqowu deerrinni Hegeerame Latishshi Jeefo (SDGs) timo buxiissiisatenni Diilallote sooronni be'e yaannokki taalino doogote safi lato, hodhishshu xintu latishshanna owaante haja lainonissa bissa ledo qinaabbe shiqqisha tuqqinota assate mereerimu yannanni gumullanni sekiterete Latishshu Mixo Iillonna Agarranni Qara Qara Gumma Xawisaano (KPIs) konni worronni shaetenni shiqinishoonni.

Shae: 1. Sekiterete 2019 Latishshu Mixo Qara Qara Gumma Xawisaano (KPIs)